KARİKATÜRK

KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ HABER BÜLTENİ • 30. YıL • EYLÜL 1999 • SAYı 66

Karikatürcüler Derneği ile Otuz Yıl

Karikatürcüler derneği 1969 yılında Semih Balcıoğlu, Turhan Selçuk ve Ferit Öngören tarafından kurulmuştur.

Karikatür sanatının basınımızda ilk örneklerinin görülmesinin yüzüncü yılında, ülkemiz karikatürcüleri bir dernek çatısı altında toplanmış olarak girmişlerdi.

Başlangıçta derneğin 35 üyesi bulunuyordu. Bu rakam o tarihte karikatür çizenlerin tümüydü.

O günden bu yana karikatürcüler derneği sürekli gelişme içinde ve etkin bir çalışma ile ülkemiz kültür ve sanatında önemli görev üslenmesini bilmiştir. Derneğin çeyrek asırdır etkin ve çok sayıda genç çizerin yetişmesine de neden olmuştur.

Dernek üyelerinin zamanla istanbul dışı kentlerde de çoğalmaları sonucu, irtibat büroları açılmış, sırasıyla Ankara, İzmir, Eskişehir ,Trabzon, Antalya, Bursa, Zonguldak ve Denizli temsicilikleri yörelerinde etkin çalışmalar sürdürmüşlerdir.

İlk etkinliğine Çemberlitaş Darüşşafaka Sanat Galerisinde açtığı "100.yıl sergisi" ile başlayan dernek, yayın hayatına da "Başlangıcından bugüne Türk karikatürü" kitabı ile girmiş bulunuyordu.

Karikatürcüler derneği 30 yıl içinde yurt içi ve yurt dışında bir çok sergi gerçekleştirmiştir. Bütün üyelerin katılabildiği toplu sergiler, demokrasi, özgürlük, barış, halk sağlığı, kadın ve çocuk sorunları, insan hakları, belediyeler ve çevre sorunları vb. konuları içeriyordu. Yine aramızdan ayrılan, karikatür sanatının eski ustaları da zaman zaman açılan sergilerle anılıyor, çalışmaları günümüz insanına tanıtılıyordu.

Ayrıca Türk karikatürünü tanıtıcı KARİKATÜRK adıyla yurt dışında Salzburg, Paris, Varşova, Varna, Gabrova, Üsküp,Atina... da, sergiler düzenlenmiştir. Yine yabancı ülke sanatçılarından oluşan bir çok sergi de İstanbulda açılmıştır.

Dernek çalışmaları içinde yayınlar her zaman önemli bir bölümü oluşturmuştur.Açılan sergiler olanaklar ölçüsünde kitaplarda toplanmıştır.

Karikatürcüler Derneği 30 yıl boyunca gerçekleştirdiği hemen tüm etkinliklerde ülkemizdeki diğer demokratik dernekler, sendikalar, meslek örgütlereyle, eğitim kurumları, yardım kurumları,belediyeler ve basın yayın organları ile çok olumlu ve verimli bir işbirliği sağlamıştır.

Karikatür yarışmaları, dikkatleri belirli konularda toplama özellikleri, eğitici ve özndirici nitelikleri ile dernek çalışmaları içinde her zaman yararlı sanatsal etkinliklerden biri olmuştur. Yarışmalar sonucu, başarılı sanatçılar ödüllendirilmiş, genç sanatçılara kendilerini tanıtabilme olanakları sağlamıştır.

Uluslaraarası karikatür yarışmalarının en önemlilerinden biri **Nasrettin Hoca Karikatür Yarışması** olmuştur. 1973'te gençler arasında düzenlenen yarışma daha sonraki yıllar uluslaraarası boyutta düzenli sürmüştür. Yarışma dünya çizerlerince ilgiyle karşılanmış ve katılan ülke

Devamı Shf. 2'de

DEPREM'İN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ...

Ülkemizin başına gelen deprem felaketi hepimizi derinden yaraladı. Bizleri olduğu kadar dünyayı da etkileyen bu olaydan hepimize dersler olsa gerek. Ne kadar hazırlıksız olduğumuzu, mimaride ne kadar yanlışlarımız olduğunu, yıllardır kirlettiğimiz bu denizi, toprağı, havayı ne kadar az tanıdığımızı anlayabildikmi?

Fabrika atıklarından, tonlarca deterjana kanalizasyon kanalların boşaldığı suların hala temiz kalmasını bekleyemeyeceğimizi anladık mı ? bilemiyorum. Doğal çevrenin yasalarıyla uyumlu olmadığımızda, bilime aykırı davrandığımızda neler olduğunu anlayabildik mi?..

Kısaca, milletce başımız sağolsun.

Bu konuda bizlere maddi ve manevi destek veren tüm dünya insanlarına teşekkür borçluyuz. Özellikle arayarak Türk çizerlerine başsağlığı dileyen Karikatür Evi'nden tüm İran'lı çizerler adına Massoud Shojaie Tabatabaie, Ali Divandari ve .... Bulgaristan'dan Donyo Donev, Milko Dikov ve Burgaz Ressamları, Makedonya'dan Ane Vasilevski, Tode Blajevski ve Dimitar Çudo, Kıbrıslı çizerler adına Hüseyin Çakmak'a teşekkür ederiz. Bu arada aynı felaketi yaşayan Yunan halkına ve çizerlerine de bizlerden başsağlığı ve geçmiş olsun dileklerimizi sunarız.

Karikatürcü ler Derneği

KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ
HABER BÜLTENİ
Ayda bir yayımlanır. Çizgi, yorum, görüşler kişilere aittir

YAYIN KURULU / *BOARD OF EDITORS*
Bedri KORAMAN, Metin PEKER, Muhittin KÖROĞLU, Dilek Neşe BİNARK, Kemal GÖNEN

GRAFİK TASARIM / *GRAPHIC DESIGN*
Kemal URGENÇ

KATKIDA BULUNAN / *CONTRIBUTOR*
Erdoğan BAŞOL, Yener ÇAKMAK

YAZIŞMA ADRESİ / *ADDRESS*
Karikatürcüler Derneği,
Alemdar Caddesi Yerebatan Sarnıcı Çıkışı 34410
Sultanahmet-İstanbul, TÜRKİYE
Tel/*Phone*: ++90-212 513 60 61 **Fax:** ++90-212 527 26 18

BANKA HESABI/*ACCOUNT NUMBER*
Karikatürcüler Derneği, Emlakbank İstanbul Bahçekapı Şubesi hesap no: 000 30407

İRTİBAT BÜROLARI / *REPRESENTATIVA BRANCHES*
ANKARA: Metin PEKER, Konur Sok. 31/10 Kızılay - ANK. Tel / fax: 0312-417 37 28

TRABZON: Adnan TAÇ, Kunduracılar Cd. Neşe Sk. No: 1/3 TRABZON, Tel: 0462-326 70 71

ANTALYA: Cihan İŞBAŞI, A.K.S.M. Karikatür Evi, TRT Cd.- ANTALYA, Tel: 0242-243 43 75, faks: 247 15 57

İZMİR: Cem KOÇ, Fevzipaşa Bulv. Hüseyin Egeli İşmrk. K. 7/706, İZMİR, Tel / fax: 0 232 489 64 35 - 489 52 68

BURSA: Tayfur Şapolyo, Duaçınarı Engin Sk. No. 22 BURSA Tel: 0224 363 81 43 fax: 0224 256 61 22

ADANA: Volkan DEMİR, Yenibora Mh. 1732 Sk. Pınar Apt. B-Blok No: 12 01150, ADANA

DENİZLİ: Mehmet SELÇUK, Mehmetçik Mh. 2622 Sk. Karakuş Apt. No: 10/1 Çamlık Mevkii, Denizli

ZONGULDAK: Kürşat COŞGUN, İl Turizm Müdürlüğü

BASKI / *PRINTING:* Onsel Ofset, Tel: (0212) 527 80 03
FİLM / *FILM* : Ebru Grafik, Tel: (212) 526 01 13
Ebru Grafik'e katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

INTERNET
Karikaturculer@turk.net.
Karikatürhane: http://www.ygm.itu.edu.tr/hoca/

Ali Şükrü'nün arkasından

Asaf Koçak, Serdar Çakırer ve Ali Şükrü Fidan... Genç yaşta yitirdik bu pırıl pırıl arkadaşları. İnsanın içinden yeter be diyerek bağırası geliyor. Ali Şükrü'yü tanıma fırsatım daha çok oldu. Her sene Ankara'dan genel kurula gittiğimizde mutlaka yanyana otururduk. Bütün arkadaşların gülmekten çeneleri yorulurdu. Albüüüüüüm, Yumiri belki bir şey ifade etmez ama Ali'yle beni tanıyanlar için çok şey i fade eder.

Ne güzel günlerdi. Ali'nin en büyük özelliği Türkiye'de hiç kimsenen yapamadığı, dünyanın en büyük karikatür yarışmalarında birinci olması. Bence müthiş bir başarı. Bodrum'da ölüm haberini aldığımda 2 gün çalışamadım. Bu yüzden birbirimizin kıymetini bilmeliyiz, her zaman dostluk dostluk...

Hepimizin başı sağolsun.

Ali Şur Bodrum

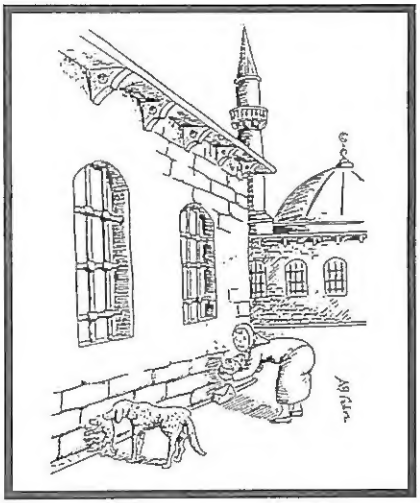

sayısı her yıl giderek artmıştır. Dış basında da övgüyle söz edilen yarışmalarda birçok yabancı çizer konuk olarak ülkemize gelmiş ve ağırlanmıştır. Ne var ki 12 Eylül 1980'de Karikatürcüler Derneğinin kapatılması Nasrettin Hoca yarışmalarının da yapılamamasını getirmişti. Yarışma 1988'de yeniden başlatılmış ve bu yıl 19. Uluslararası Nasrettin Hoca yarışması sonuçlandırılmıştır.

Karikatürcüler Derneğinin çalışmaları içinde İstanbul'a kazandırılar **Karikatür Müzesi** ayrı bir önem taşımaktadır. 1975 İstanbul Belediyesi Karikatür Müzesi zengin karikatür tarihimizin basılı ve özgün belgelerini yok olmaktan kurtaracağı gibi, kitaplığı ve sürekli sergileme olanakları ile de bir kültür ve eğitim merkezi olması beklenirken 1980'de derneğin kapatılması ile birlikte müze de kapanmış, sonra da yıkılmıştı. 1989 yılında yeniden açılan müzemiz artık, **İstanbul Büyükşehir Belediyesi Karikatür ve Mizah Müzesi** yaşayan ve canlı bir kültür merkezi olarak kentin simgelerinden biri sayılmaktadır.

Topluma yararlı çalışmaları ile **Kamu Yararına Dernekler** statüsüne giren karikatürcüler derneği, Kültür Bakanlığı tarafından, 1991 Kültür ve Sanat Büyük Ödülü ile onurlandırılmıştır.

Karikatürcüler derneğinin amblemi olan kaktüs demokrasiden yana hoşgörülü ve barışçıl bir dünyanın kurulması yolunda her zaman çaba gösteren mizahın yani gülen düşüncenin ve onun evrensel dili olan karikatürün de simgesi gibidir. Bu kaktüs dünyanın ortasına, onu yaşanır olmaktan çıkarmak isteyecek gülmeyen düşünce sahiplerini tedirgin etmek için dikilmiştir.

Karikatürcüler Derneğinin Başkanları:
1969-Semih Balcıoğlu, 1970-Semih Balcıoğlu, 1971-Semih Balcıoğlu, 1972-Semih Balcıoğlu, 1973-Turhan Selçuk, 1974-Ferit Öngören, 1975-Turhan Selçuk, 1976-Tan Oral, 1977-Tan Oral, 1978-Semih Balcıoğlu, 1979-Tan Oral, 1980-Turhan Selçuk, 1985-Semih Poroy, 1986-Tan Oral, 1987-Behiç Ak, 1988-İsmail Gülgeç, 1989-İsmail Gülgeç, 1990-Orhan Doğu, 1991-İsmail Gülgeç, 1992-Erdoğan Bozok, 1993-Semih Balcıoğlu, 1994-Semih Balcıoğlu, 1995-Erdoğan Başol, 1996-Canol Kocagöz, 1997-Kamil Masaracı-Oğuz Gürel, 1998-Metin Peker,1999-Bedri Koraman

Türk Karikatürüne Dışardan Bir Bakış

Dr. John A. Lent
Çeviri: Kemal Özyurt

Benim Türk karikatürünün durumu hakkındaki bu yazıyı kaleme alırkenki rolüm, XVIII.y.y'da ABD'yi ziyaret ederek izlenimlerini yazan Alexıs de Tocqueville ve Charles Dıckens'ın rolüne benzer görünüyor. Dışarıdan kimseler olarak bu avrupalılar, olağan hale gelmiş, sıradan nitelikleri dolayısıyla çoğu Amerikalının tümüyle görüş alanı dışında kalmış toplumsal özellikleri ve sorunları ayrıntılarıyla ortaya koymuşlardı. Yabancı bir gözlemci, öyleyse, bir çok işlevi yerine getiren değerli bir kaynak demektir. Genel doğrular olarak benimsenmiş özel durumlara işaret etmek, güçlü ve yetersiz yönleri açığa çıkartmak ve herşeyi daha geniş, belki global bir bağlam içerisine yerleştirmek gibi. Bu son değindiğim, çokluk işlerinin yurt dışında nasıl değerlendirildiğini merak eden karikatürcüler arasında özellikle önemlidir.

Önce Türk karikatürünün artılarına ilişkin bazı gözlemler. İnsan, Türkiyedeki karikatür bolluğuyla anında çarpılıyor: tiyatroda, reklamcılık alanında, televizyonda, mizah dergileri, gazeteler ve öbür süreli yayınlarda, kitaplar, kartpostallar, sergiler ve benzerlerinde hep karikatürle karşılaşıyorsunuz. Sayısı on'u aşkın günlük gazete de en az bir (Cumhuriyet'te on) karikatürcünün çalışıyor olması, bir çok ülkede (örneğin ABD'de) gazetelerin yerli çizerlere ait karikatürler yerine daha ucuz olan ajans dağıtımı çizgiye yöneldikleri bir dönemde alkışlanacak bir durumdur. Türkiye'de azınlık gazetelerinin dahi kendi kadrolu karikatürcüleri var; hemen akla gelen örnekler, Ermaniler için günlük yayınlanan **Marmara** ve Musevilerin haftalık gazetesi **Şalom**. Türk karikatürcülerinin çoğu başka mesleklerde (tanıştığım kimileri Mimar,Eczacı veya şirket yöneticisi olarak) tam zamanlı çalışmak durumundaki serbest çizerler olmakla birlikte, yine de sanatlarını icra etmekte ve yayın olanağı bulabilmektedir. Yine, birçok karikatürcünün bir düzine civarındaki (Kimisi cinsellik yoğun) mizah dergilerine çizdikleri gerçeği de gözardı edilemez. Demokrasi ortamında elbet, cinsellik ağırlıklı olan da dahil, tüm anlatım yolları açık olmalıdır. Doğrusu 70 milyon nüfuslu ülkede bunca mizan dergisi çıkması başlıbaşına övgüye değer bir olgudur; bu daha da önemlidir aslında, çünkü bu dergiler kendi Cafe'leri sayesinde genç insanlara karikatürcülerle tanışma ve onlar tarafından eğlendirilme olanağı da sunmaktadır.

Yine kimi çizerlerin kariyerlerinin ömür uzunluğu (örneğin Semih Balcıoğlu ve Turhan Selçuk ikiside 56 yıldır çizmektedir) ya da meslekteki kadınların durumuna baktığımızda da Türk karikatürcülüğünün sağlıklı yönüne tanık oluyoruz. 1942'de çizgileri yayımlanmaya başlayan ilk kadın karikatürcü Selma Emiroğlu, o günkü karikatürcüler dünyasında 'gayet güzel'kabul gördüğünü sarih biçimde ifade etmektedir; hem yazılı basında hem de televizyonda iki bant dizisi eş zamanlı yayınlanmakta olan Piyale Madra da günümüzde erkek meslektaşlarıyla ilişkisinini ayrımcı değil bütünleyici nitelikte olduğunu söylemektedir.

Türkiye, karikatür alanındaki yüksek düzeyde profesyonelleşme ile, daha küçük, tam olarak sanayileşmemiş başka ülkeler için iyi bir örnek oluşturmaktadır. Ulusal bir örgüt olan Karikatürcüler Derneği, sergiler ve sempozyumlar düzenlemekte, "Karikatürk" adında aylık bir haber bülteni ve çok sayıda kitap yayımlamakta, ayrıca yöneticilerle sorunlar yaşayan karikatürcülere destek vermektedir. Yakın zamanda Ankara'da kurulan karikatür vakfı her yıl sempozyum, atölye çalışması ve sergileri kapsayan başarılı bir festival düzenlemekte, kitaplar çıkarmakta (şimdiye kadar 16 adet) ve karikatürcülere uluslararası düzeyde bağlantılar sağlamaktadır.

Zayıf noktalara gelince, en göze çarpanı ifade özgürlüğü alanındaki istikrarsızlıktır. Türk karikatürcüleri her ne kadar komşu İslam ülkeleri ve güney yarımkürenin kimi bölgelerindeki meslektaşlarından daha genişbir etkinlik alanına sahipseler de, otosansür uygulamakta, çok dolaylı yada imalı göndermelere başvurmakta, yada kimi konulardan tümüyle kaçınmaktadır.Ben İstanbul'dayken, "Qırıx" bantının çizeri Doğan Güzel bir yıllık mahkumiyeti nedeniyle hapisanede bulunuyordu.

Görüştüğüm karikatürcülerin belirledikleri öbür sorunlar ise gazete yönetimleri ve kamuoyu ilgisinin yetersizliği, 20 kadar karikatürcü dışındaki tam zamanlı iş olanağı sağlanamaması, bir takım kaçınılmaz mesleki kıskançlıklar, yeterli olmayan basın-dağıtım sistemi ve geleneksel Türk toplumunu karikatür için temel almakta düşülen tereddüt gibi konulardır. Daha önce belirttiğim gibi, çoğu ilk yayınlandıkları gazete tarafından çıkarılan bant karikatür derlemeleri olmak üzere birçok karikatür albümü yayımlanmış durumda. Ancak, bir Eray Özbek, ya da geçen yıl yitirilen Ali Ulvi gibi deneyimli ustaların ancak birer kitabı basılabilmiş ve hemen hemen hepsinin satışları, izleyicilerin onları alacak gücünün olmaması ya da TV veya video gibi başka medya unsurlarıyla oyalanması yüzünden 2000 nüshanın altında kalmaktadır. Bu sınırlı satış rakkamları karşısında da yayıncılar çizgi kitap basımında isteksiz davranmaktadır.

Karikatür içeren basılı medyanın (basın tröstü denetimindeki) dağıtımı, çok geniş dağıtım ağı, giderlerin fazlalığı ve pek olumlu karşılanmayan yöre okurları gibi nedenlerle, sınırlı kalmaktadır. Taşradaki insanlar, yeterli bir satınalma gücüne sahip olmadıkları gibi kent çıkışlı ya da kent ürünü karikatürlere yönelik bir "beğeni" de geliştirmiş değillerdir. Bu son nokta, yukarıda değinilen temel soruna bağlandığı için öğretici niteliktedir: çizerler çokluk yurt dışında tanınmak ya da ödül kazanmak istedikleri için geleneksel Türk karakteristiklerini bir yana bırakmakta ve daha evrensel temalara yönelmektedir.

Bu kusurlar her nekadar çizeri endişelendiren ve sanatın gücünü zayıflatan unsurlarsa da, tamamen giderilemez sorunlarda değildir ve benim gibi yabancı bir gözlemcinin Türk karikatürü konusundaki genel izlenimi yine de gayet olumludur.

HacıBektaş Veli Kültür ve Sanat Etkinliklerinde

"ASAF KOÇAK" KARİKATÜR SERGİSİ

Her 16-18 Ağustos tarihleri arasında Nevşehirin Hacı Bektaş ilçesinde yapılan Hacı Bektaş Veli Kültür ve Sanat Etkinlikleri kapsamında yer alan Asaf Koçak Karikatür Sergisi büyük bir beğeni kazanmıştır. Asaf Koçak Karikatür yarışmalarına gönderilen karikatürlerden seçilerek hazırlanan sergide 95 yapıt yer almıtır.**Ara bul, kadınları okutunuz. İncinsen de incitme, her ne ararsan kendinde ara, eline, diline, beline sahip ol. İlimden gidilmeyen yolun sonu karanlıktır. Düşünce karanlığına ışık tutanlara ne mutlu.** Gibi sözlerin sahibi Hacı Bektaş-ı Veli adına düzenlenen bu yılki festivale yurt içi ve yurt dışından 300 binin üstünde katılım olmuştur.

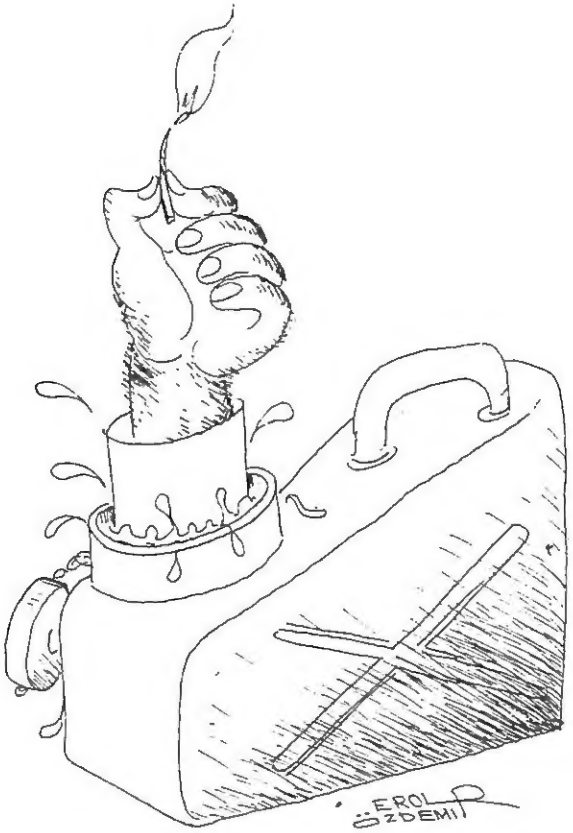

Erol Özdemir

Özcan Çalışkan

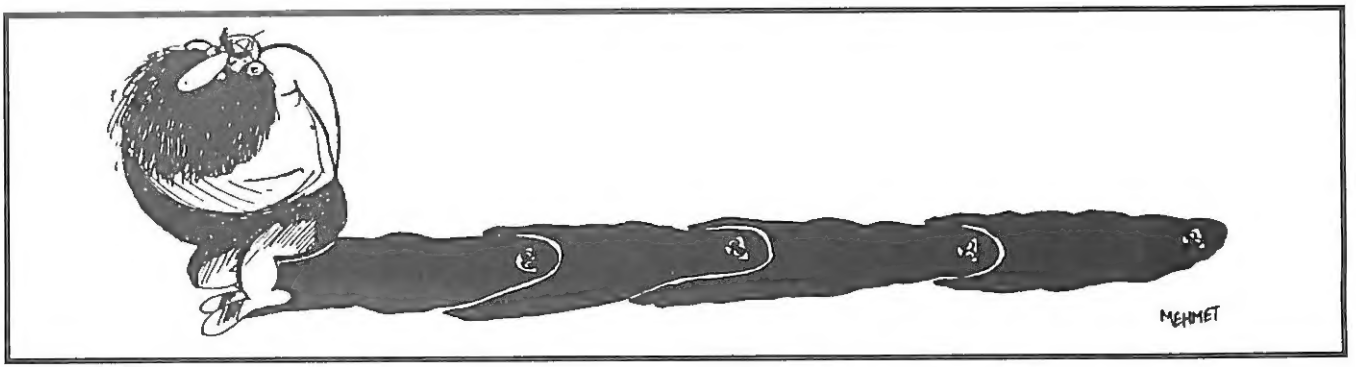

Mehmet Öztürk

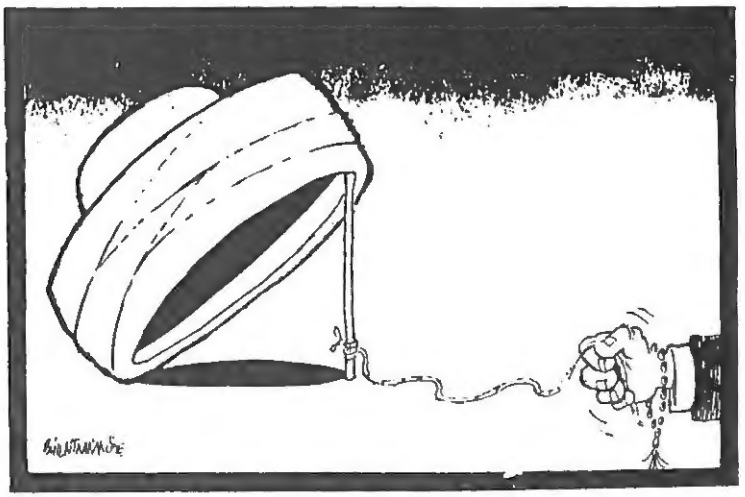

Bülent Karaköse

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu

İKİNCİ BÖLÜM

A) Tarif:

I- Genel Olarak

Madde 8 - (Değişik : 7.6. 1995-4110/4)

Bir eserin sahibi, onu meydana getirendir.

Aralarındaki özel sözleşmeden veya işin mahiyetinden aksi anlaşılmadıkça; memur, hizmetli ve işçilerin işlerini görürken meydana getirdikleri eserin mali hak sahipleri bunları çalıştıran veya tayin edenlerdir. Tüzel kişilerin uzuvları hakkında da bu kural geçerlidir.

Bir işlenmenin sahibinin, asıl eser sahibi, hakları mahfuz kalmak şartıyla, onu işleyendir.

Bir eserin yapımcısı veya yayımcısı, ancak eserin sahibi ile yapacağı sözleşmeye göre, **mali hakları** kullanabilir.

Sinematografik eserlerde; yönetmen, özgün müzik bestecisi ve senaryo yazarı, eserin birlikte sahibidirler. Eserin birlikte sahipleri, mali hakları, yapacakları bir sözleşmeyle ve uygun bir bedel karşılığında yapımcıya devredebilirler.

Sinematografik eserin birlikte sahipleri mali hakları devrettikten sonra, aksine ya da özel hüküm bulunmadığı taktirde yapımcı tarafından eserin çoğaltımına, dağıtımına, kamuya erzına, kablolu iletimine, televizyon ya da başka araçlarla yayınına, ait yazı yazılmasına ya da dublajına itiraz edemezler.

II-Eser Sahiplerinin Birde Fazlaşa Oluşu

Madde 9- Birden fazla kişilerin birlikte vücuda getirdikleri eserin kısımlara ayrılması mümkünse, bunlardan her biri vücuda getirdiği kısmın sahibi sayılır.

Aksi kararlaştırılmış olmadıkça, eseri birlikte vücuda getirenlerden her biri bütün eserin değiştirilmesi veya yayınlanması için diğerlerinin iştirakini isteyebilir.Diğer taraf muhik bir sebep olmaksızın iştirak etmezse, mahkemece müsaade verilebilir. Aynı hüküm mali hakların kullanılmasında da uygulanır.

III- Eser Sahipleri Arasındaki Birlik

Madde 10- Birden fazla kimsenin iştirakiyle vücuda getirilen eser ayrılmaz bir bütün teşkil ediyorsa, eserin sahibi onu vücuda getirenlerin birliğidir.

Birliğe adi şirket hakkındaki hüküm uygulanır. eser sahiplerinden biri, birlikte yapacakları bir muameleye muhik bir sebep olmaksızın müsaade etmezse, bu müsaade mahkemece verilebilir. Eser sahiplerinden her biri, birlik menfaatlerine tecavüz edildiği taktirde tek başına hareket edebilir.

Bir eserin vücuda getirilmesinde yapılan teknik hizmetler veya teferruata ait teknik yardımlar, iştirake esas teşkil etmez.

B) Eser Sahipleri Hakkında Karineler

I- Sahibinin Adı Belirtilen Eserlerde

Madde 11- Yayımlanmış eser nüshalarında veya bir güzel sanat eserinin aslında, o eserin sahibi olarak adını veya bunun yerine tanınmış mütear adını kullanan kimse, aksi sabit oluncaya kadar o eserin sahibi sayılır.

(Değişik : 7.6.1995-4110/5) Umumi yerlerde veya radyo-televizyon aracılığı ile verilen konferans ve temsillerde, mutad şekilde eser sahibi olarak tanıtılan kimse o eserin sahibi sayılır; meğerki birinci fıkradaki karine yoluyla diğer bir kimse eser sahibi sayılsın.

II- Sahibinin Adı Belirtilmeyen Eserlerde :

Madde 12- Yayımlanmış olan bir eserin sahibi 11. maddeye göre belli olmadıkça yayımlayan ve o da belli değilse çoğaltan, eser sahibine ait hak ve selahiyetleri kendi namına kullanabilir.

Bu selahiyetler, 11. maddenin ikinci fırkasındaki karine ile eser sahibinin belli olmadığı hallerde konferansı verene veya temsili icra ettirene aittir.

Bu maddeye göre selahiyetli kimselerle asıl hak sahipleri arasındaki münasebetlere, aksi karalaştırılmamışsa, adi vekalet hükümleri uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Fikri Haklar

I- Genel Olarak

Madde 13- Fikir ve sanat eserleri üzerinde sahiplerinin mali ve manevi menfaatleri bu kanunu dairesinde himaye görür.Eser sahibine tanınan hak ve selahiyetlereserin bütününe ve parçalarına sahiptir.

II- Manevi Haklar

1. Umuma Arz Selahiyetleri

Madde 14- Bir eserin umuma arz edilip edilmemesini yayımlanma zamanı ve tarzını münhasıran eser sahibi tayin eder.

Bütün veya esaslı bir kısmı yayınlanmışolan, yahut ana hatları herhangi bir suretle henüz umuma tanıtılmayan bir eserin muhtevası hakkında ancak o eserin sahibi mamulat verebilir.

Eserin umuma arzedilmesi veya yayımlanma tarzı, sahibinin şeref ve itibarını düşürecek mahiyette ise eser sahibi, başkasına selahiyet vermiş olsa bile eserin gerek aslının ve gerek işlenmiş şeklinin umuma tanıtılması veya yayımlanmasının men edebilir. **Bu haktan sözleşme ile vazgeçme hükümsüzdür.** Diğer tarafın tazminat hakkı mahfuzdur.

2. Adın Belirtilmesi Selahiyeti

Madde 15- Eseri, sahibinin adı veya müstear adı ile yahut adsız olarak, umuma arz etme yahut yayımlama hususunda karar vermeksalahiyeti munhasıran eser sahibine aittir.

Bir güzel sanat eserinden çoğaltma ile elde edilen kopyalarla bir işlenmenin aslı veya çoğaltılmış nüshalarıüzerinde asıl eser sahibinin ad veya alametinin, kararlaştırılan veya adet olan şekilde belirtilmesi ve **vücuda getirilen eserin bir kopya veya işlenme olduğunun açıkça gösterilmesi şarttır.**

Bir eserin kimin tarafından vücuda getirildiği ihtilaflı ise, yahut herhangi kimse bir kimse eserin sahibi olduğunu iddia etmekte ise, hakiki sahibi, hakkının tesbitini mahkemeden isteyebilir.

(Ek : 7.6.1995-4410/6) Eser niteliğindeki mimari yapıtlarda, yazılı istem üzerine eserin görülen bir yerine, eser sahibinin uygun göreceği malzeme ile silinmeyecek biçimde eser sahibinin adı yazılır.

Sürecek

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu yazımıza 3 sayıdır ara verdiğimiz için özür dileriz.

Karikatür müzemizi destekleyelim

Yener Çakmak

Dünyanın birçok ileri ülkesinde bulunmayan karikatür müzemizin varlığıyla ne kadar övünsek yeridir.Bu müzenin kuruluşunda emeği geçenlere ne kadar teşekkür etsek azdır. Çünkü karikatür müzemiz Türk mizahının, karikatürünün arşividir. Başında bulunan ve uzun yıllar boyu bu müzeye hizmet veren Erdoğan Bozok ve Raşit Yakalı, kendileri de birer çizer olmaları nedeniyle gönül verdikleri karikatüre müzecilik alanında da katkı yapmaktadırlar. İstanbul Belediyesi Karikatür Müzesi 1975 yılında açılmış; bir ara kapatılmış; 1989 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi Karikatür ve Mizah Müzesi adıyla yeniden açılmış canlı bir kültür merkezidir. Bu müzenin arşivini zenginleştirmek, tamamen biz dernek üyelerine düşen bir görevdir. Türkiye'nin neresinde olunursa olunsun; KKTC ve yurtdışı ülkelerde bulunulsun. Eğer bu arkadaşlar bulundukları yerlerde karikatür etkinlikleri yapıyorlarsa; bunları Karikatür ve Mizah müzesi'ne iletirlerse, çalışmaları gelecek kuşaklara geçecek kalıcı birer belge olacaktır. Sergi açanlar, sergi broşürlerini, afişlerini; albüm basanlar albümlerini; dergi çıkartanlar dergilerini; gazete çıkartanlar gazetelerini; elinde eski yıllara ait mizah ve karikatür yayınları bulunanlar bunlardan istediklerini müzemize verebilirler. Müzemiz malzeme olarak ne kadar zengin olursa, övüncümüz ve kazancımız o denli yüksek olacaktır. Türk karikatürcülerinin gurur kaynağı olan müzemizi gezen, konuk olan yabancı çizerler, Türkiye'de böyle bir müzenin bulunuşunu hayretle karşılamaktadırlar ve kendi ülkelerinde bulunmayışına üzüntü duymaktadırlar. Bu durumun son canlı örneğini ülkemize konuk olarak gelen ünlü Fransız karikatürcü Plantu ifade etmiştir ve: "Fransa'da karikatür müzemiz bile yok" demiştir. Ayrıca Fransız karikatürcülerin bir Karikatürcüler Derneği'nin de bulunmadığını söylemiştir. Fransa gibi dünyada sanatın merkezi olduğu iddiasında bulunan bir ülkenin müzesinin ve derneğinin bulunmayışı bazılarınıza garip gelebilir, ancak bir araştırmacı olarak çok iyi biliyorum ki, Fransız mizah basını türkiye'nin çok gerisindedir. Mizah yayınları yok denecek kadar az sayıdadır. çizerleri; gazete, dergi çizeridir. Avrupa'nın diğer ülkelerinde de durum farklı değildir. Almanya'da, İtalya'da, Belçika'da, Hollanda'da, İspanya'da, Portekiz'de, Avusuturya'da, Norveç'te, İsveç'te, İsviçre'de, Danimarka'da, Bulgaristan'da, Yunanistan'da, Finlandiya'da, Slovakya'da, İngiltere'de, Çek Cumhuriyeti'nde mizah yayınları yok denecek kadar azdır. Bildiğim kadarıyla bunların içinde İtalya ve Bulgaristan'da mizah müzesi bulunmaktadır. Buna karşılık Türkiye tam bir mizah cennetidir. Çizer potansiyeli en yüksek ülkelerin başında gelmektedir.

Osman Suroğlu'ndan İki Yeni Kitap

MEHMET ve KUŞLAR

Seksenli yılların öncesini düşündürecek olursak bir kaç çizgi ustamızın dışında karikatür kitabı yayınlayan yoktur. Bizler karikatürü gazete veya dergilerden izleyebildik. Şimdiki genç kuşak daha şanslı, hemen her kitapevinde bir kaç çizgi kitapa rastlanabiliyor. Hem çizgi kitaplarına hem de gençlerimizin karikatürlerini kitaplaştırmada yarış halindeler. Bu çok özlenen bir olay idi.

Osman Suroğlu'nu uzun bir süredir tanıyorum. Alçak gönüllü, ama çizgiyi aşması konusunda azimli bir anlayışı var. Sessiz ve derinden gidenlerden. Zafer Yayınları'ndan iki kitapı daha çıktı. Kendisini kutluyorum. Özellikle "KUŞLAR"kitapında hayvanlar dünyasına bakışı ilginç. "MEHMET" kitapı ise tam çocuklar alemi. Devamını diliyorum.

Muhittin Köroğlu

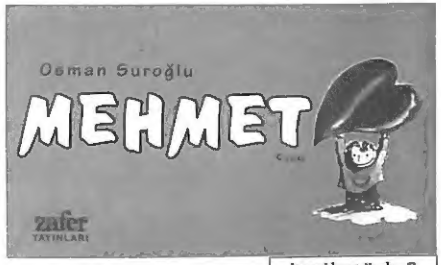

ÇİZGİLERLE İNSAN ve HAYVAN

Kamil Yavuz

İnsanların en büyük dostu hayvanlar, nedense en büyük eziyeti gene insanlardan görmekte.

Bu konuda 50 Karikatür 10 Fotoğraf 4 Kolaj bu sergi de yer almaktadır. Kolajlarda tanıdık simalar hayvanlarla yer alıyorlar, ya da mecburen birlikteler. Sergi ilk olarak Bayramoğlu Hayvanat Bahçesinde 10-31 Ağustos tarihleri arasında sergilendi.

Yeni sergi ise, **4-31 Ekim** tarihleri arasında Karikatür ve Mizah Müzesi sergi salonunda açılacak. 4 Ekim 1999 tarihinin önemi, bu günün Dünya Hayvanları Koruma Günü'ne denk gelmesidir. Bazı karikatürleri "www.kamilyavuz.com"adresindeki siteden izleyebilirsiniz.

Not: Bu serginin kokteyli yaşadığımız son olumsuzluklar nedeniyle yapılmayacaktır.

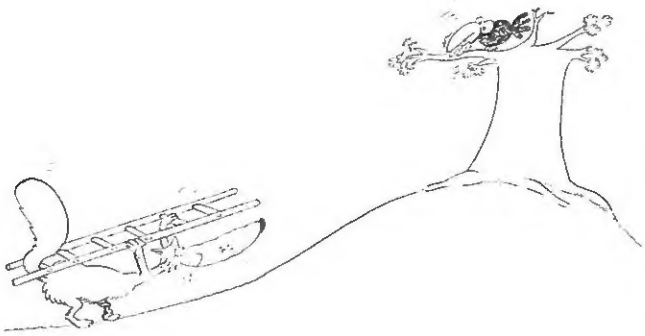

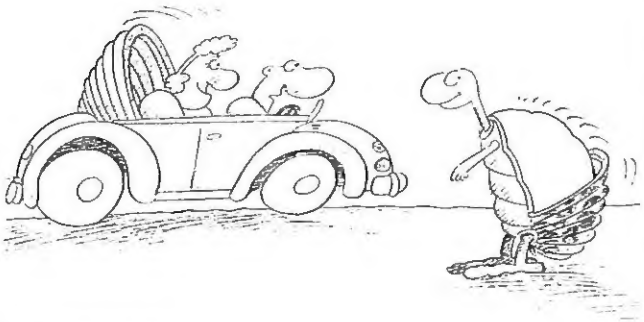

"GİDİŞAT com.tr."

Oğuz Gürelin Karikatürcüler Derneği Sanat Galerisinde 14 Ağustos - 5 Eylül tarihleri arasında 10.kişisel karikatür sergisi olan "GİDİŞAT com.tr." açıldı. Oğuz Gürelin son dönem çalışmalarından derlenen 50'ye yakın renkli ve siyah-beyaz çalışması mizah severlerin beğenisine sunuldu. Demokrasi, çevre, iletişim, teknoloji vb. sorunların, mizahın çizgi diliyle anlatıldığı bu sergi de yeni bir yüzyıl biterken aslında toplumların halen eski yüzyılın sorunlarıyla uğraştığı vurgulanmaktadır.

Çizgi üstüne

"Pan-Kipros" geleneksel resim-karikatür sergisi ve geçmiş zamana yolculuk -5

Hüseyin Çakmak

Alper Susuzlu ile Ulus Irkad, Rum hemşehrileriyle Baf'a doğru yola çıktıkları an,Lefkoşa fuar alanında çaresiz ve dilsiz bir insan gibi kalmıştım... Lisan sorununu nasıl çözecektim.Gerçi yabancı dil bilen birçok Kıbrıslı Türk arkadaşım vardı, fakat, herkes bir yana dağılmıştı. Sonunda tarzanca konuşma yeteneğime güvenerek, fuar alanında dolaşmaya başladım.

Xaravgi (Şafak) gazetesinin festivaline davet edilen birçok sosyalist veya kominist ülkelerin, partilerin, sendikaların, derneklerin, gazetelerin, vd örgütlerin ayrı ayrı standları mevcuttu, fuar alanında... Tüm standlar da ideolojik, sendikal,turistik, kültürel ve sanatsal konularda yayımlanmış broşürler ve kitaplar, ücretsiz olarak dağıtılıyor. Belgesel filmler gösteriliyor,çeşitli konularda açık oturumlar yapılıyordu... En fazla ilgi çeken stand eski "Yugoslavya Sosyalis Federal Cumhuriyeti" standı idi... Çünkü bu stantda dağıtılan kitaplar, Bedri Koraman üstadımızın "Siyaset Arenası" isimli karikatür albümü misali... karton kapak ve çok kaliteli kuşe kağıda basılmış,dikişli, tamamen renkli ve çok ihtişamlı yayınlardı... İşime gelen kitapları toplayabildiğim kadar toplamaya çalışıyordum...Her iki elimdede, üçer adet büyük boy alış - veriş poşetleri , tıka basa dolmuş ve ağırlaşmıştı... Gezdiğim her stantı kuyumcu titizliği ile inceliyor, işime gelen kitapları yasal bir şekilde cuggalıyordum ki bayan bir arkadaşımın dürtüklemesiyle irkildim: " Gel, gel ! oradaki bir stantda senin ve MusaKayra'nın karikatürlerini sergiliyorlar... Serginin sorumlusuna senin burada olduğunu söyleyince, çok heyecanlandı, seninle tanışmak istiyor... Başka bir stantta da, senin hakkında özel bir bölüm ayırmışlar"... Bu sözler üzerinde, heyecanımdan Süpermene döndüm ve ellerimdeki poşetlerin ağırlığına aldırış etmeden, jet hızıyla bayan arkadaşımın peşinden koşmaya başladım...

Bulgaristanda faliyet gösteren dünyaca ünlü haber ajansı "Sofia Press"e ayrılmış bir stanttı burası... Stantta üç ayrı karikatür yer almaktaydı. Burada Sofia

Press'in direktörlerinden olan(Bu kişinin adı ve kartvizitini ne yazıkki arşivimde bulamadım) bir şahısla tanıştırıldım, orta yaşlı, kırmızı burunlu, beyaz saçlı biriydi bu şahıs...

Bayan arkadaşımın mükemmel ingilizcesi sayesinde yarım saati aşkın bir süre sohbet ettik, " Sofia Press"in direktörüyle... Uzun uzun Türk karikatürcülerinden övgüyle bahsedip Sofia Press'in 1988 yılında düzenlediği "War on Wars" (Savaşlara karşı savaş) konulu uluslaraarası karikatür sergisinin albümünü ve yine Sofia Pressin 1989 yılında düzenlediği "Ozone" (Ozon) konulu uluslaraarası karikatür sergisine katılan karikatürlerin yer aldığı üç ayrı özgün baskı karikatür albümünü ve ünlü Bulgar karikatürcusu Rumen Simenov'un kişisel karikatür albümünü taktim ettikten sonra şöyle dedi:

- Savaşa karşı savaş karikatür albümünün ön sözüne dikkat et, senden övgü ile söz ediyor...

- Biliyorum bu albüm daha önce bana gönderilmişti.

- Bulgaristana dönünce, kişisel bir karikatür sergisi açman için en kısa zamanda seni Sofia'ya davet etmek istiyorum...

- Memnun olurum.

Ne yazık bu davet gerçekleşemedi... SSCB'nin ardından tüm doğu bloku ülkeleride dağılmaya başlamıştı... Ne "Sosyalis Bulgaristan" ne de "Sofia Press" ajası kalmıştı.

Sofia Press direktörüyle Önce bulgar karikatürcü Rumen Simenov'un kişisel sergisini ardından ardından ise "Savaşa karşı savaş" ve "Ozon" isimli uluslararası karikatür sergilerini dolaştık... Dünyanın çeşitli ülkelerindeki ünlü karikatür ustalarının eserlerinin yanısıra, Kıbrıstan ve Türkiye'den birçok tanıdık çizerlerin eserleride mevcuttu sergilerde... Kimler yoktu ki: Ahmet Erkanlı, Musa Kayra, Muhittin Köroğlu, Cemal Tunceri, Mustafa Tozaki, Semih Balcıoğlu, Tan Oral, Ferruh Doğan, Fethi Gürcan Mermertaş...

Sergileri gezdikten sonra, Sofia Press direktörüne veda edip ayrıldık. Benim hakkımda özel bölüm ayrıldığı söylenen stantda doğru yola koyulduk.

(SÜRECEK)

Yarışmalar

"Hayvanların Yaşantımızdaki Yeri Yarışması / İzmir

Türk veteriner hekimliği eğitiminin 157. yılı onuruna İzmir Bölgesi Veteriner Hekimliği Odası ile Karikatürcüler Derneği İzmir Temsilciliği ortaklaşa "hayvanlar" konulu bir karikatür yarışması düzenliyorlar.
Konu: "Hayvanların yaşantımızdaki yeri".
Teknik: karikatürlerin siyah-beyaz olması gerekmektedir.
Sayı: En fazla 3 eser.
Boyutlar: A4 (29.7x21 cm).
Karikatürle birlikte katılımcının bir fotoğrafı ve özgeçmişi de gönderilmelidir.
Son katılma tarihi: 30 Eylül 1999.
Ödüller: birincilik: 250 milyon, ikincilik: 200 milyon, üçüncülük: 150 milyon TL, üç adet başarı ödülü: plaket.
Adres: İzmir Bölgesi Veteriner Hekimleri Odası, Fevzi Çakmak Cd. No: 2/801 Türegün İşhanı Kat: 8 Bornova İZMİR.

2. Dedeté Karikatür Bienali / Küba

Küba'da yayımlanan Dedeté dergisi, Juvented Rebelde gazetesi ve Görsel Sanatları Geliştirme Merkezi'nin birlikte düzenledikleri 2. Dedete Bienalı bütün karikatür sanatçılarına açık.
Konu: Serbest
Sayı: Her kategoride en çok 2 karikatür.
Boyutlar: Maksimum 30x40 cm.
Son katılma tarihi: 31 Aralık 1999.
Ödüller: Büyük ödül: 1000 ABD $, (özel ödül, 5 mansiyon.
Adres: Dedeté Territorial y General Suárez Plaza de la Revolución Ciudad de la Habana AP: 6344. ZP: H-6. CP: 10698 Cuba

Yomiuri Karikatür Yarışması / Japonya

Konu: a) Kapılar, b) Serbest
Boyut: En çok 29.7x42 cm.
Teknik: Serbest.
Karikatürlerin arkasına hangi dalda katılacağı yazılmalı
Ödül: Büyük ödül: 2 milyon yen, Hidezo Kondo ödülü: 1 buçuk milyon yen, altın ödül: 500 bin yen, beş özel ödül: 200 bin yen, yirmi para ödülü: 100 bin yen.
Son katılma tarihi: 5 Ekim 1999.
Adres: the Yumiuri International Cartoon Contest Section, The Yomiuri Shimbun, 1-7-1, Otemachi, Chiyoda-ku, Tokyo 100-8055, Japan.

11. Curuxas Mizah Yarışması / İspanya

Hem çizgili hem edebi mizah yapıtları katılabilir. Karikatür dalında koşullar şöyle:
Konu: Serbest.
Sayı: En çok 2 eser.
Boyut: Minimum 21x30, Maksimum 42x60 cm. Teknik: Serbest.
Karikatürler orjinal olmalıdır. Özgeçmiş ve fotoğraf gönderilmeli.
Ödül: 150.000 pts (898 Euro)
Son katılma tarihi: 20 Ekim 1999.
Adres: Museo do Humor-Concello de Fene ("Premio Curuxa" Reference) Avda. de Conces 10-22 15500 Fene - A Coruna Galiza - Spain

2. Courage Karikatür Yarışması /Tayvan

İki dalda düzenleniyor. A. Serbest, B. Konuşma özgürlüğü, insan hakları v.b. konularda.
Son katılma tarihi: 12 Aralık 1999.
Adres: roc taipei p.o. box 46-39, TAIWAN
Geniş bilgi için internet adresi şöyle: http://www2.seeder.net/cartoons
E-mail: z-zu@yahoo.com

Güzel Haliç Lions Klubü Karikatür Yarışması

Konu: Haliç - İstanbul - Mitoloji ve Tarih
Sayı: En çok 3 eser.
Boyut: Minimum 25x35'ten büyük olmamalıdır.
Teknik: Serbest.
Yarışmaya gönderilecek karikatürler yayınlanmış olabilir, ancak hiç bir yarışmada ödül almamış olmalıdır.Karikatürler kartona çizilip, küçük zarf içine katlanıp konulan karikatürler yarışma dışı bırakılacaktır.
Son katılma tarihi: 15 Kasım 1999
Büyük ödül: 2000 DM-Anı Plaketi
Beş adet başarı ödülü: 500 DM-Anı Plaketi
Jüri özel ödülü: 100DM-Anı Plaketi
Özendirme ödülü (genç bir çizere): 100 DM-Anı Plaketi, kurum ve kuruluşların özel ödülleri.

Geçmiş Olsun İsmail Gülgeç

Derneğimiz üyesi ve Cumhuriyet Gazetesi çizerlerinden sevgili İsmail Gülgeç rahatsızlığından dolayı Çapa hastanesine kaldırılmıştır. Kendisine acil şifalar diler, sağlığına biran önce kavuşmasını diliyoruz..

Başsağlığı

Üyemiz Yaşar Fırat'ın babası vefat etmiştir. Başsağlığı dileriz.

Serdar Çakırer
3. Karikatür Yarışması Albümü Yayınlandı

9 Aralık 1995 tarihinde Paris yakınlarında yitirdiğimiz Derneğimizin üyesi Serdar Çakırer için düzenlenen 3. yarışma sonucunda gönderilen karikatürlerden oluşan albüm hayata geçirilmiştir. 92 çalışmanın yer aldığı Serdar Çakırer yarışması karikatür albümü, yarışmaya ilgi gösteren tüm karikatürcülere gönderilmiştir.

Ali Osman Taş

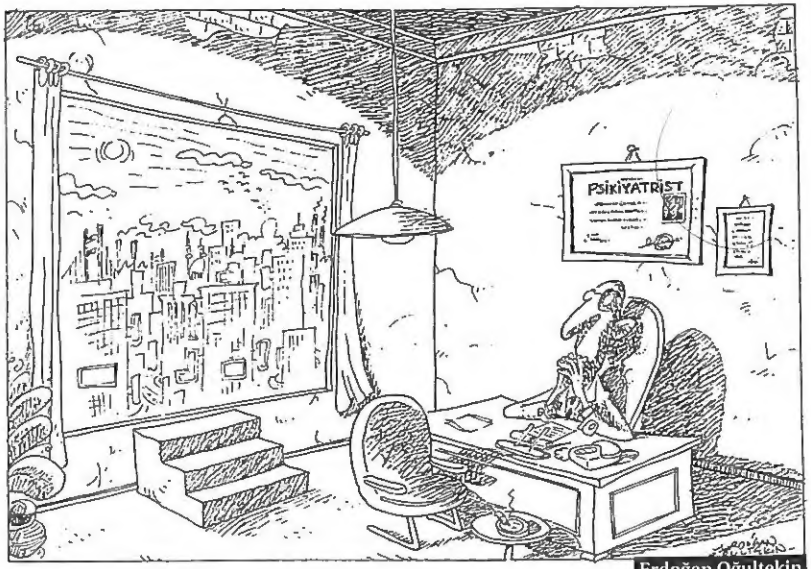

Erdoğan Oğultekin

Nuri Bilgin

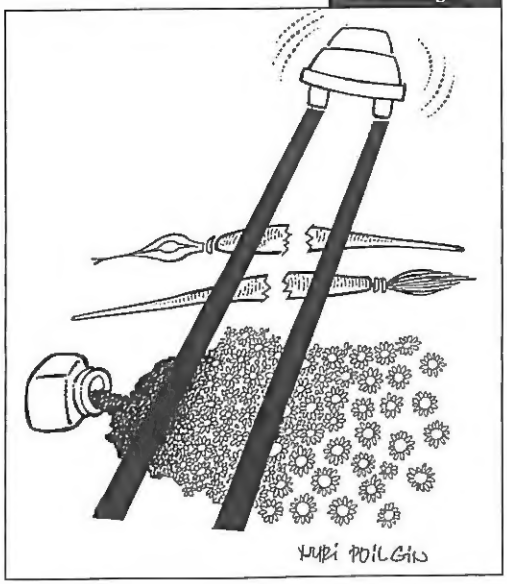

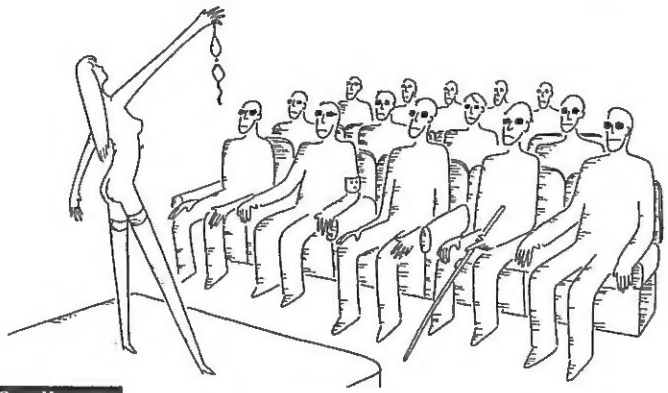

Cem Koç

Summary

30th anniversary of the foundation of Cartoonists' Association

Cartoonists' Association was founded by Semih Balcıoğlu, Turhan Selçuk, and Ferit Öngören in 1969. This year we are celebrating the 30th anniversary of the foundation of the association. Pages 1 and 2

Dr Lent on Turkish cartooning

Dr John A. Lent, the editor-in-chief of the recent biannual 'International Journal of Comic Art', wrote a special essay on Turkish cartooning where he points out the strengths and weaknesses of the art as seen by an outsider. He stresses that the most important problem of the cartoonists in Turkey is their hesitancy to choose traditional Turkish characteristics instead of universal ones. Page 3

'Asaf Koçak' exhibition

On the occasion of Hacı Bektaş Veli Culture and Arts Festival, 95 cartoons selected from the works sent in for the 'Asaf Koçak Cartoon Contest's were exhibited in open-air in Hacıbektaş, Nevşehir, Turkey between 16-18 August, 1999. 'Seek and find', 'Educate the womankind', 'Never offend anyone even if you are offended', 'How fortunate those are that illuminate dark thoughts' are some of the maxims of Hacıbektaş-ı Veli, the founder of the Bektaşi order of dervishes. Including the foreigners, about 300,000 people attended the festival this year and the 'Asaf Koçak' Exhibition was of great interest. Journalist Mustafa Balbay had a talk with Metin Peker, the Secretary of Cartoonists' Association, on 'Politics and Humour' in another activity that took place at the 'Freedom Park' in the town.

Pages 4,5

Humankind and animals

Though animals are friends to people, humankind is most cruel to them. Kamil Yavuz exhibited 50 cartoons, 10 photos and 4 collages on this theme at Bayramoğlu Zoo, Kocaeli between 10-31 August, 1999 and is displaying the same works in İstanbul Cartoon and Humour Museum from October 4, the Day for Saving Animals. Some samples are on his web site: www. kamilyavuz. com.

Page 8

Oğuz Gürel on 10th exhibition

Oğuz Gürel displays about 50 of his latest cartoons both colour and black-and-white under the title 'Gidişat com. tr.' (Course of events com. tr.) on his 10th exhibit at the association gallery in Sultanahmet between August 14 and September 5, 1999. Democracy, environment, communication, technology, etc. are the subjects of his works and they demonstrate that societies on the threshold of a new millenium are still busy with the problems of the old one.

Page 8

'Serdar Çakırer' cartoon-book

The cartoons sent in for the 3rd Serdar Çakırer Cartoon Contest are collected in an album. The cartoon-book contains 92 black-and-white works including the prize-winning ones. Now, in collaboration with Çakırer's family, Cartoonists' Association is organising the 4th contest in remembrance of the young artist deceased in a traffic accident in Paris on December 9, 1995.

Page 11

KARİKATÜR ve MİZAH MÜZESİ etkinlikleri

Ağustos 1999

YENİ SERGİ

• 4-31 Ekim 1999
"Çizgilerle İnsan ve Hayvan"
Karikatür Sergisi

SÜREKLİ SERGİ

• Türk Karikatürü

KOLEKSİYON

1860-1960
• Mizah Kitaplığı Arşivi

ÖZGÜN BASKI ATÖLYESİ

• Uzman gözetiminde yapılan çalışmalara herkes katılabilir. Cuma ve Pazar günleri dışında hergün 14.00-18.00 arası.

Atatürk Bulvarı, Kovacılar Sokak No: 12
Fatih İstanbul Tel: (0212) 521 12 64